

POSTANOWIENIE

Dnia 4 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

w sprawie z odwołania E. Spółki z o.o. z siedzibą w W.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie
z udziałem E.1 Spółka z o.o. z siedzibą w W., G.G., B.P., B.S., A.S. oraz M.K.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 4 lutego 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Warszawie z dnia 12 kwietnia 2024 r., sygn. akt III AUa 3101/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz E. Spółki z o.o. z siedzibą w W. oraz E.1 Spółka z o.o. z siedzibą w W. kwoty po 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) złotych wraz z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 22 grudnia 2020 r. nr [...] Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, w związku z art. 4 pkt 2 lit. a, art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz.

266 ze zm.) w związku z art. 58 § 1 i 2 k.c. stwierdził, że G.G. podlega w okresie od 11 grudnia 2017 r. do nadal obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek E. Spółki z o.o. z siedzibą w W. z tytułu wykonywania umowy o pracę zawartej z E.1 sp. z o. o.

Decyzją z 22 grudnia 2020 r. nr [...] Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, w związku z art. 4 pkt 2 lit. a, art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 58 § 1 i 2 k.c. stwierdził, że M.K. podlega w okresie od 1 stycznia 2017 r. do 18 listopada 2019 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek E. sp. z o.o. z tytułu wykonywania umowy o pracę zawartej z E.1 sp. z o. o.

Decyzją z 22 grudnia 2020 r. nr [...] Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, w związku z art. 4 pkt 2 lit. a, art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 58 § 1 i 2 k.c. stwierdził, że A.S. podlega w okresie od 11 października 2018 r. do nadal obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek E. sp. z o.o. z tytułu wykonywania umowy o pracę zawartej z E.1 sp. z o. o.

Decyzją z 22 grudnia 2020 r. nr [...] Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, w związku z art. 4 pkt 2 lit. a, art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 58 § 1 i 2 k.c. stwierdził, że B.S. podlega w okresie od 1 stycznia 2019 r. do nadal obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek E. sp. z o.o. z tytułu wykonywania umowy o pracę zawartej z E.1 Sp. z o. o.

Decyzją z 22 grudnia 2020 r. nr [...] Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, w związku z art. 4 pkt 2 lit. a, art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 58 § 1 i 2 k.c. stwierdził, że B.P. podlega w okresie od 15 stycznia 2018 r. do nadal obowiązkowo ubezpieczeniom

emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek E. sp. z o.o. z tytułu wykonywania umowy o pracę zawartej z E.1 Sp. z o. o.

Odwołanie od wymienionych decyzji złożyła E. sp. z o.o. zaskarżając je w całości oraz wnosząc o ich uchylenie i przekazanie spraw do ponownego rozpoznania organowi rentowemu, ewentualnie o uwzględnienie odwołania i zmianę zaskarżonych decyzji i orzeczenie co do istoty sprawy, tj. przyjęcie, że ubezpieczone nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu z tytułu umowy o pracę w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach. Nadto wniosła o zasądzenie od organu rentowego na rzecz spółki kosztów zastępstwa procesowego według spisu kosztów, a w przypadku nie przedstawienia spisu kosztów, według norm przepisanych.

Zarządzeniami z 20 września 2021 r. połączono sprawy XXI U 579/21. XXI U 621/21. XXI U 626/21, XXI U 631/21 ze sprawą XXI U 567/21 i dalej prowadzono je pod sygn. akt XXI U 567/21.

Postanowieniem z 11 stycznia 2022 r. Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹¹ § 2 k.p.c. zawiadomił E.1 sp. z o.o. w W. o toczącym się postępowaniu oraz o możliwości przystąpienia do sprawy w charakterze zainteresowanego w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia postanowienia.

Spółka E.1 przystąpiła do postępowania w charakterze zainteresowanego, wnosząc o uchylenie decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z 9 sierpnia 2022 r., sygn. akt XXI U 567/21, Sąd Okręgowy w Warszawie: 1. zmienił zaskarżoną decyzję nr [...] w ten sposób, że stwierdził, że G.G. nie podlega w okresie od 11 grudnia 2017 r. do nadal obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. z tytułu wykonywania umowy o pracę zawartej z E.1 spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W.; 2. zmienił zaskarżoną decyzję nr [...] w ten sposób, że stwierdził, że B.P. nie podlega w okresie od 15 stycznia 2018 r. do nadal obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i

wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.; 3. zmienił zaskarżoną decyzję nr [...] w ten sposób, że stwierdził, że B.S. nie podlega w okresie od 1 stycznia 2019 r. do nadal obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. z tytułu wykonywania umowy o pracę zawartej z E.1 spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W.; 4. zmienił zaskarżoną decyzję nr [...] w ten sposób, że stwierdził, że A.S. nie podlega w okresie od 11 października 2018 r. do nadal obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. z tytułu wykonywania umowy o pracę zawartej z E.1 spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W.; 5. zmienił zaskarżoną decyzję nr [...] w ten sposób, że stwierdził, że M.K. nie podlega w okresie od 1 września 2017 r. do 18 listopada 2019 r. oraz od 19 listopada 2019 r. do nadal obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. z tytułu wykonywania umowy o pracę zawartej z E.1 spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W.; 6. zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie na rzecz E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. 900 złotych wraz z odsetkami za opóźnienie w wysokości ustawowej od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego; 7. zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie na rzecz E.1 spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. 900 złotych wraz z 4% odsetkami za opóźnienie w wysokości ustawowej od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 12 kwietnia 2024 r., sygn. akt III AUa 3101/22 oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie.

Sąd Apelacyjny ocenił, że Sąd Okręgowy prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, zgromadził niezbędny materiał dowodowy i dokonał jego trafnej oceny, nie naruszając przy tym zasady swobodnej oceny dowodów. Sąd

Okręgowy poczynił również trafne rozważania prawne, zawierające wskazanie podstawy prawnej rozstrzygnięcia, stosując przy tym zasady logiki prawniczej i opierając swoje orzeczenie na klarownym wywodzie prawnym. Sąd Apelacyjny w pełni zaaprobował ustalenia faktyczne i oceny prawne dokonane przez sąd pierwszej instancji i przyjął je za własne, bez potrzeby ich szczegółowego powtarzania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzut naruszenia art. 224 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 § 2 k.p.c. w zw. z art. 327¹ § 1 k.p.c. okazał się niezasadny. Powszechnie w orzecznictwie przyjmuje się, że zarzut naruszenia art. 327¹ § 1 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w wyjątkowych okolicznościach, tj. jedynie wtedy, gdy treść uzasadnienia orzeczenia sądu pierwszej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego, jak również braku wskazania podstawy prawnej oraz motywów, którymi kierował się sąd. Sposób sporządzenia uzasadnienia orzeczenia z natury rzeczy nie ma wpływu na wynik sprawy, jako że uzasadnienie wyraża jedynie motywy wcześniej podjętego rozstrzygnięcia (por. stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 7 stycznia 2010 r., sygn. akt II UK 148/09; wyrok SA w Warszawie z dnia 10 stycznia 2013 r., sygn. akt III APa 63/12 i z dnia 24 stycznia 2013 r., sygn. akt I ACa 1075/12). Opisana sytuacja w realiach niniejszej sprawy nie miała miejsca. Pisemne motywy zaskarżonego wyroku przedłożone przez Sąd Okręgowy spełniają funkcję przypisaną przez ustawę uzasadnieniu orzeczenia, umożliwiając odtworzenie rozumowania sądu orzekającego, które znalazło wyraz w sentencji zapadłego orzeczenia. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku posiada wszystkie niezbędne elementy konstrukcyjne, co umożliwia dokonanie kontroli instancyjnej orzeczenia Sądu Okręgowego.

Za bezzasadny Sąd Apelacyjny uznał również zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Organ rentowy w treści apelacji nie dostarczył argumentacji mogącej zakwestionować istnienie logicznego związku między treścią przeprowadzonych dowodów, a ustalonymi na ich podstawie, w drodze wnioskowania, faktami stanowiącymi podstawę zawartego w nim rozstrzygnięcia. W ocenie Sądu Apelacyjnego przeprowadzone dowody nie zostały ocenione z przekroczeniem

zasad wynikających z art. 233 § 1 k.p.c. Przedstawiona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ocena dowodów jest prawidłowa i nie narusza zasad wyrażonych we wskazanym przepisie.

Sąd Apelacyjny za niezasadny uznał zarzut naruszenia art. 224 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 § 1 k.p.c. i w zw. z art. 235² § 1 k.p.c. Dowód z przesłuchania stron nie ma charakteru bezwzględny i aktualizuje się wówczas, gdy sąd uzna, że dotychczasowe wyniki postępowania dowodowego nie świadczą o wyjaśnieniu faktów istotnych dla rozstrzygnięcia. Zaniechanie przez sąd przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron nie stanowi naruszenia tego przepisu, jeżeli w ocenie tego sądu fakty istotne zostały już wyjaśnione. W ten sposób tego rodzaju dowodzenie ma akcesoryjny charakter. Aktywuje się w procesie w razie braku dowodów albo w razie ich wyczerpania pozostają wciąż niewyjaśnione istotne fakty w sprawie.

Ponieważ to organ rentowy z urzędu przeprowadził kontrolę i wydał zaskarżone decyzje zmieniając sytuację prawą ubezpieczonej, powinien wykazać prawdziwość twierdzeń, w oparciu o które wydał decyzje. Zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą Sądu Najwyższego, do postępowania odrębnego z zakresu ubezpieczeń społecznych w zakresie postępowania dowodowego ma zastosowanie - bez żadnych ograniczeń - reguła wynikająca z art. 232 k.p.c. W postępowaniu takim obowiązuje więc zasada kontradiktoryjności i dowodzenia swoich twierdzeń przez stronę. Wydanie decyzji przez organ rentowy w postępowaniu administracyjnym nie zwalnia go od udowodnienia przed sądem jej podstawy faktycznej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w realiach niniejszej sprawy organ rentowy błędnie, w sposób automatyczny i w istocie pozbawiony głębszej refleksji, odniósł ustalone w toku własnych postępowań kontrolnych okoliczności faktyczne i dokonane oceny prawne do sytuacji ww. zainteresowanych, traktując sprawę całościowo, bez szczegółowej analizy ich przypadku. Wydanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzji, opartej na pewnych ustaleniach, nie zwalnia organu rentowego z obowiązku inicjatywy dowodowej na wykazanie okoliczności, na które powołuje się w skarżonej decyzji.

Sąd Apelacyjny badając sprawę i apelację doszedł do przekonania, że w toku procesu nie doszło do ustalenia, że umowa o pracę zawarta z E.1 sp. z o.o. była sprzeczna z przepisami prawa powszechnie obowiązującego. Organ rentowy podnosił, że zawarcie tej umowy zmierzało do obejścia przepisów ustawy. Przedstawiana przez organ rentowy wersja zdarzeń i ocena umów wiążących zainteresowaną z płatnikiem składek i podmiotami trzecimi, nie została poparta w toku postępowania żadnymi przekonującymi dowodami. To organ rentowy powinien wykazać, że E. sp. z o.o. jest pracodawcą zainteresowanej zatrudnionej w spółce zależnej E.1 sp. z o.o. z perspektywy art. 22 § 1 k.p. Obowiązkiem temu Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie sprostał.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w całości zaskarżył skargą kasacyjną organ rentowy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność skargi

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołująca się wniosła o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie na rzecz odwołującej się kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zainteresowana spółka wniosła o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa przed Sądem Najwyższym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2016 r., V CSK 143/16; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16; z dnia 1 grudnia 2015 r., I PK 71/15).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. oczywistą zasadność skargi.

Jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11). Ponadto z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu

Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11; z dnia 10 stycznia 2012 r., I PK 104/11). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w ujęciu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jure, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07).

Oznacza to, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12). Przyjmuje się, że nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem „rażącego”, „ewidentnego”, „kwalifikowanego” lub „oczywistego”, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13; z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14; z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17). Chodzi zatem o taką sytuację, gdy nie tylko zgłoszony zarzut naruszenia przepisu prawa jest słuszny, ale także stwierdzona nieprawidłowość jest tego rodzaju, że powoduje jaskrawą wadliwość zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia wyżej wymienionych przesłanek, a jego uzasadnienie w istocie zmierza do zakwestionowania przyjętych w sprawie ustaleń faktycznych i preforsowania oceny stanu faktycznego przedstawionej przez skarżącego.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do kwestii rozkładu ciężaru dowodu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w której skarżący między innymi upatruje oczywistej zasadności skargi, to w wyroku z 10 maja 2017 r., I UK 184/16, Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż ciężar udowodnienia (*onus probandi*) wchodzi w rachubę dopiero wówczas, gdy pewne twierdzenia okażą się nieudowodnione, a nie już wtedy, gdy strona nie przedstawiła środków dowodowych na potwierdzenie lub zaprzeczenie danej okoliczności. Oznacza to, że rozkład ciężaru dowodu stanowi regułę wskazującą stronę, która ma ponieść negatywne skutki nieudowodnienia określonych twierdzeń. Na tym polega funkcja ciężaru dowodowego. Pozwala rozstrzygnąć sprawę merytorycznie, także wówczas, gdy sąd nie zdołał w ogóle albo w pewnej części wyjaśnić stanu faktycznego sprawy. Czym innym jest natomiast sytuacja, w której sąd oceniał materiał dowodowy, kierując się metodą kognitywną z art. 233 § 1 k.p.c., i na tej podstawie dokonał wiążących ustaleń stanu faktycznego. W tym wypadku nie dochodzi do właściwego lub niewłaściwego rozłożenia ciężaru dowodowego.

W wyroku z 9 listopada 2021 r., I USKP 57/21 (OSNP 2022 nr 10, poz. 101), Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że wyrażonej w art. 6 k.c. reguły rozkładu ciężaru dowodu nie można rozumieć w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, obowiązek dowodzenia wszelkich faktów o zasadniczym dla rozstrzygnięcia sporu znaczeniu spoczywa na stronie powodowej (w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych - na osobie odwołującej się od decyzji organu rentowego). Jeżeli jedna ze stron wykazała wystąpienie faktów przemawiających za słusnością jej stanowiska, to wówczas na drugiej stronie procesu spoczywa ciężar udowodnienia okoliczności podważających ten wniosek (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 19 grudnia 2013 r., II PK 70/13; z 12 maja 2011 r., I PK 228/10; z 10 czerwca 2013 r.; z 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82). Postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych toczy się według zasady kontradyktoryjności, a w o rodzaju i zakresie roszczenia decyduje odwołujący się. Ciężar udowodnienia twierdzeń spoczywa na tej stronie, która je zgłasza (art. 232 zdanie pierwsze k.p.c.).

W orzecnictwie Sądu Najwyższego nie budzi zatem wątpliwości, że w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych rozkład ciężaru dowodów

będzie zależał od rodzaju decyzji. Jeżeli jest to decyzja, w której organ zmienia sytuację prawną ubezpieczonego, to powinien wykazać uzasadniające ją przesłanki faktyczne. Już w wyroku Sądu Najwyższego z 15 lutego 2007 r., I UK 269/06 (OSNP 2008 nr 5-6, poz. 78), wskazano, że na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli. Wydanie decyzji przez organ rentowy w postępowaniu administracyjnym nie zwalnia go zatem od udowodnienia przed sądem podstawy faktycznej decyzji, zgodnie zasadą rozkładu ciężaru dowodu wynikającą z art. 6 k.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2010 r., II UK 148/09 czy z 9 grudnia 2008 r., I UK 151/08).

W niniejszej sprawie Sady obu instancji szczegółowo odniosły się do środków dowodowych przedstawionych przez skarżącego i trafnie przyjęły, że nie jest możliwe uprawdopodobnienie, aby między zainteresowanymi a spółką zależną nie istniał stosunek pracy, który w rzeczywistości był wykonywany. Przeprowadzona została szczegółowa analiza w oparciu o zaoferowane dowody mająca na celu weryfikację prawidłowości twierdzeń skarżącego wynikających z wydanej decyzji. Nie sposób więc stwierdzić na czym rzeczywiście miałyby polegać naruszenie zasady rozkładu ciężaru dowodu, skoro korzystna dla odwołującej się okoliczność (wykonywanie pracy dla spółki zależnej) została udowodniona, zaś okoliczność wykazana przez skarżącego (zależność spółki będącej pracodawcą od odwołującej się) nie wpływała na konkluzję co do tego, że pracodawcą zainteresowanego faktycznie powinna być odwołująca się. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że w orzecznictwie utrwalona jest wykładnia negująca możliwość skutecznego podnoszenia w skardze kasacyjnej zarzutu naruszenia art. 6 k.c., gdy faktycznie zmierza on do zakwestionowania poczynionych ustaleń faktycznych (por. wyroki: z 13 czerwca 2000 r., V CKN 64/00, OSNC 2000 nr 12, poz. 232; z 15 października 2004 r., II CK 62/04; z 8 listopada 2005 r., I CK 178/05 oraz z 15 lutego 2008 r., I CSK 426/07).

O oczywistej zasadności skargi nie świadczy też wyrażany przez skarżącego pogląd, iż „umowa zlecenia zawarta z ubezpieczonym, została zawarta dla pozorów w celu powstania fikcyjnego zbiegu tytułów do ubezpieczeń społecznych, a tym

samym podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne dla ubezpieczonego powinna obejmować wynagrodzenie wskazane w ww. umowie oraz umowie zlecenia, której przedmiotem było świadczenie przez ubezpieczonego usług sprzątania”. Tak sformułowane pytanie w żaden sposób nie przemawia „*prima facie*” że skarga jest oczywiście uzasadniona i zostanie rozstrzygnięta na korzyść skarżącego, aby wyeliminować z obrotu prawnego wadliwe orzeczenie. Skarżący nie wykazał, aby odwołująca się nadużyła osobowości prawnej korzystając ze swobody w kreowaniu osób prawnych i świadomie doprowadziła do negatywnych konsekwencji w stosunku do pozostałych uczestników obrotu prawnego, w tym wobec zainteresowanych, co skutkowałoby obejściem prawa, uniknięciem zobowiązań wobec pracowników/ubezpieczonych, nieuiszczeniem składek bądź uiszczeniem ich w niewłaściwej wysokości. Wydanie przez organ rentowy decyzji opartej na określonych ustaleniach nie zwalnia go z obowiązku inicjatywy dowodowej na wykazanie okoliczności, na które powołuje się w zaskarżonej decyzji. W sprawie nie doszło do przeniesienia ciężaru dowodowego na odwołującą się jedynie z uwagi na fakt, że zaskarżyła ona decyzję organu do sądu.

Podsumowując, w sprawie nie wystąpiła powołana przesłanka przedsądu, co skutkuje tym, że Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[KK]

[SOP]